

Zika, Ebola, MERS mm – en oppdatering

Preben Aavitsland
Smitteverndag på Agder,
27. September 2016

Lærdommer fra Ebola-utbruddet

Foto: WHO/C. Banluta

Håndtering

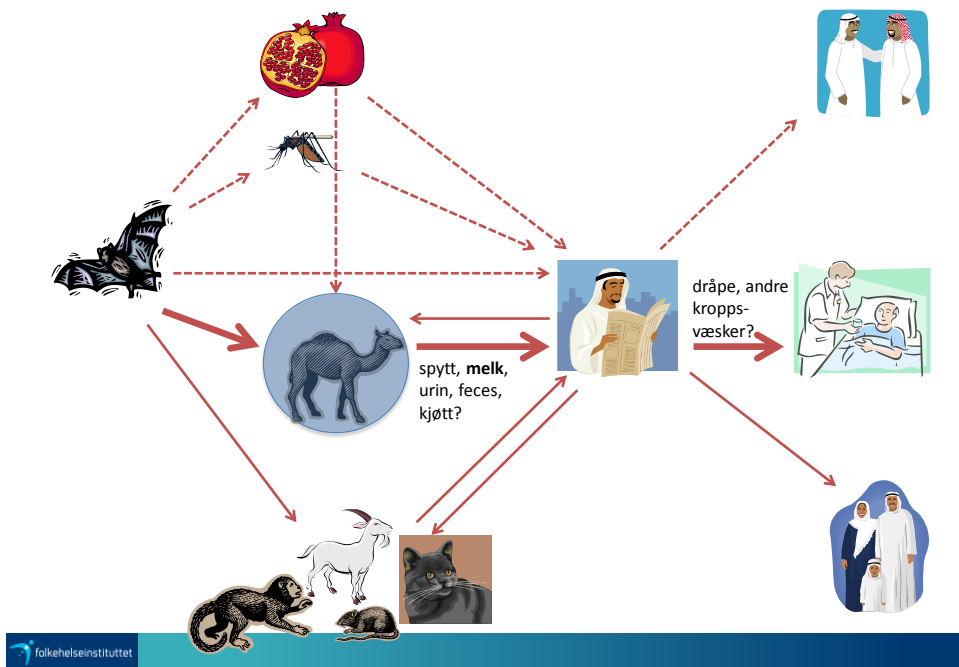
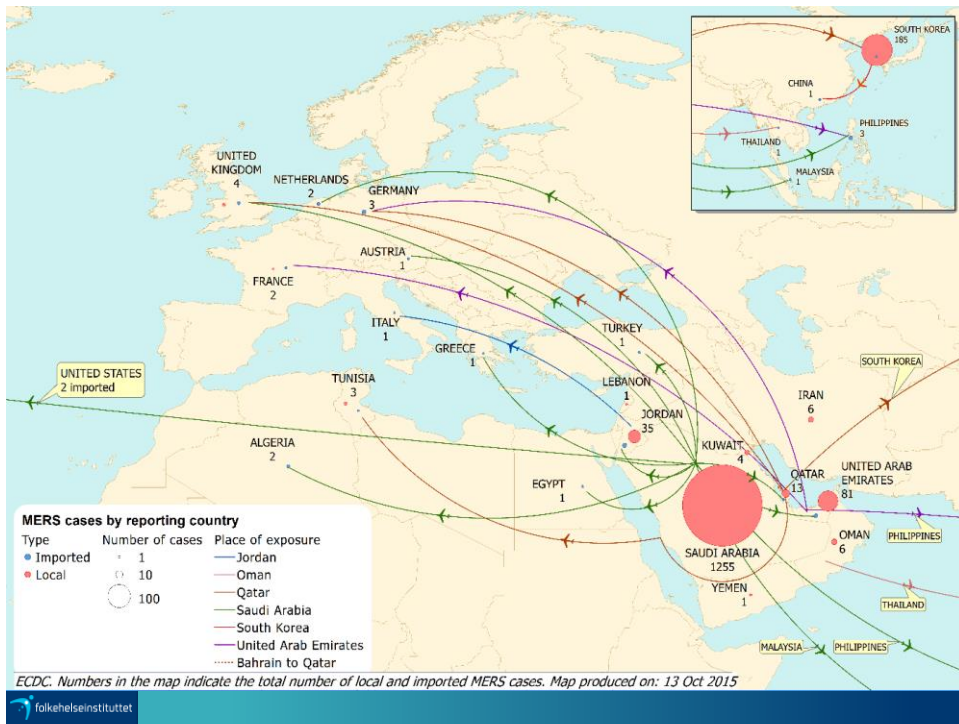
- Smitte ved pleie og gravlegging
- Mistanke → Karantene → Diagnose
- Kommunikasjon og tillit

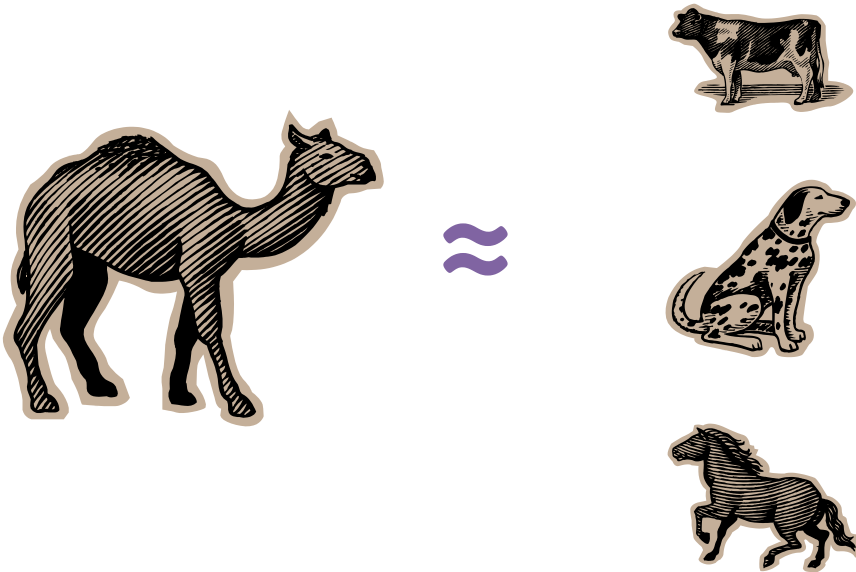
Spredning

- Stort potensial i fattige land og deres naboland
- Liten spredningsfare til og i Vesten

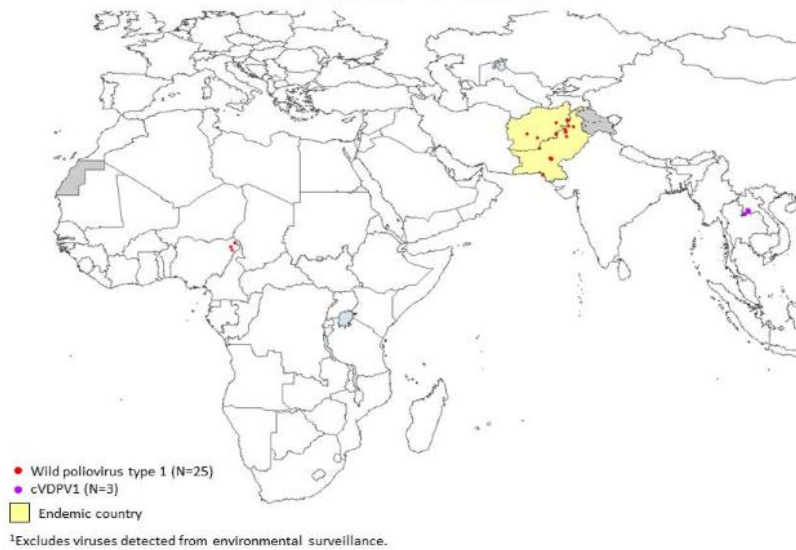
Neste utbrudd

- Forbedre helsevesenet i fattige land!
- Oppdaging → Varsling → Håndtering
- Ny teknologi
 - Rask diagnostikk
 - God væskebehandling
 - Vaksine

Wild Poliovirus & cVDPV Cases¹, 2016
01 January – 06 September

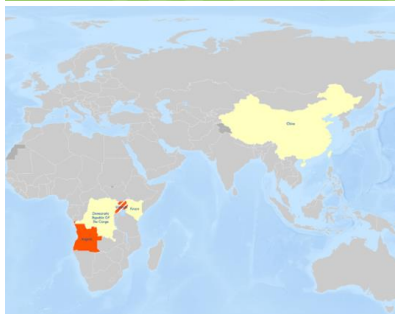

Data in WHO HQ as of 06 September 2016

Female *Aedes aegypti*. Public Health Image Library. CDC/ Prof. Frank Hadley Collins, Director, Center for Global Health and Infectious Diseases, University of Notre Dame.

folkehelseinstituttet

Kilde: WHO

folkehelseinstituttet

© Copyright World Health Organization (WHO), 2016. All Rights Reserved.

Zikafeber på ei side

Symptomer: Ingen eller milde. Feber, utslett, konjunktivitt, muskel- og leddsmerter, hodepine, sykdomsfølelse i opptil ei uke.

Komplikasjoner: Guillain-Barré syndrom. Mikrocefali.

Smittemåter: Hovedsakelig myggbåren (*Aedes aegypti* m.fl.). Seksuelt. Transfusjon sannsynlig. Langvarig smittsomhet.

Diagnose: Klinikk + reiseanamnese + lab-prøver (PCR i urin, ELISA for antistoffer i serum)

Forebygging av smitte: Unngå myggstikk ved påkledning, bygning og myggmidler. Bekjemp mygg der du er, ved vannfjerning, larvicider og spraying. Unngå sex.

Forebygging av mikrocefali: Unngå smitte. Utsett svangerskap. Flytt fra endemisk område. Screen og abortér. Bli smittet før svangerskap.

Fremdeles er mye ukjent

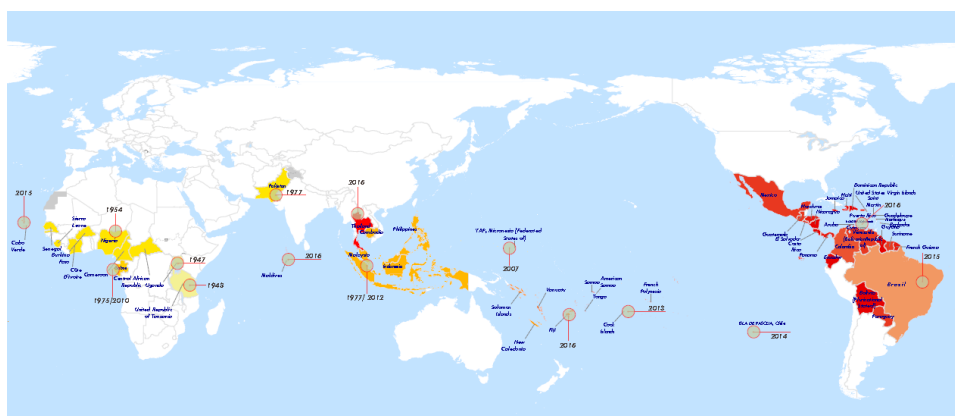
Mikrocefali: Hvor stor er risikoen for smitte til fosteret? Og når i svangerskapet er risikoen størst? Er Zikavirus tiltrekkelig, eller må andre faktorer bidra?

Historien: Hvorfor ble mikrocefali som komplikasjon av dette gamle viruset oppdaget først nå? Er viruset endret? Har det vært epidemier i Afrika og Asia?

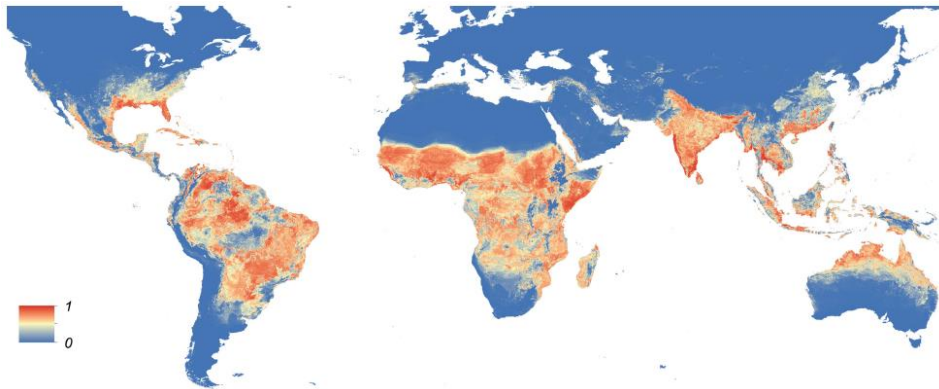
Immunitet: Gir infeksjon full immunitet, og i så fall hvor lenge? Vil gjennomgått infeksjon med eller vaksinasjon mot liknende virus (dengue, gulfeber, Vestnil, TBE) gi kryssimmunitet eller forverring? Er immunitet livslang?

Smittevarighet: Hvor vanlig er seksuell smitte? Hvor lenge varer den smittsomme perioden?

Zikavirusets spredning 1947 – 2016

Antatt utbredelse av *A aegypti*

Kraemer et al. eLife 2015;4:e08347.

Kjappe reiseråd

- Sjekk hvor viruset er nå
- Gravid? Hold deg hjemme!
- Unngå smitte under reisen
- Kvinne: Etter reisen, vent minst 8 uker før graviditet
- Mann: Etter reisen, vent minst 8 uker før sex uten kondom med gravid kvinne eller 6 mnd hvis sikker infeksjon

Se detaljer på <https://fhi.no/sv/smittestomme-sykdommer/zika/reiserad-zikaberorte-omrader/>

Hvorfor nye sykdommer?

Flere mennesker

- Mer kontakt med hverandre og (ville) dyr

Mer reising

- Mennesker, husdyr og mat transporteres mer og lengre og med skadedyr som blindpassasjerer

Evolusjonær tilpasning til nye miljø og nytt klima

- Smittestoffene
- Reservoardyr
- Vektorer

Fem tiltak

1. Mer **oppmerksomhet**: kommunikasjon og opplæring
2. Mer **kunnskap**: overvåking og forskning
3. Mer **smittevern**: sanitasjon, hygiene og vaksinasjon
4. Bedre **antibiotikabruk** til dyr og mennesker
5. Mer **investering** i nye legemidler, diagnostika og vaksiner

Draft political declaration of the high-level meeting General Assembly on antimicrobial resistance

We, Heads of State and Government and representatives of Governments, meeting at United Nations Headquarters on 21 September 2016, in accordance with General Assembly resolution 71/119, in which the Assembly decided to hold a high-level meeting on antimicrobial resistance:

1. Reaffirm that the blueprint for tackling antimicrobial resistance, adopted by the World Health Organization global action plan on antimicrobial resistance, is a framework to ensure healthy lives, and recall commitments under the Sustainable Development Goals, including the goal of good health and well-being, and the commitment to address antimicrobial resistance, including by addressing growing antimicrobial resistance in HIV/AIDS, tuberculosis, including by addressing growing antimicrobial resistance in particular, while reiterating that antimicrobial resistance challenges the sustainability and effectiveness of the public health response to these and other diseases as well as gains in health and development and the attainment of the 2030 Agenda;
2. Also reaffirm that the 2030 Agenda for Sustainable Development provides a framework to ensure healthy lives, and recall commitments under the Sustainable Development Goals, including the goal of good health and well-being, and the commitment to address antimicrobial resistance, including by addressing growing antimicrobial resistance in HIV/AIDS, tuberculosis, including by addressing growing antimicrobial resistance in particular, while reiterating that antimicrobial resistance challenges the sustainability and effectiveness of the public health response to these and other diseases as well as gains in health and development and the attainment of the 2030 Agenda;
3. Acknowledge that the resistance of bacterial, viral, parasitic and fungal microorganisms to antimicrobial medicines that were previously effective for treatment of infections is mainly due to the inappropriate use of antimicrobial medicines in the public health, animal, food, agriculture and aquaculture sectors; lack of access to health services, including to diagnostics and laboratory capacity; and antimicrobial residues into soil, crops and water; within the broader context of antimicrobial resistance, resistance to antibiotics, which are not like other medicines, including medicines for the treatment of tuberculosis, is the greatest and most global risk, requiring increased attention and coherence at the national and global levels.

Statsminister Erna Solberg er i New York i anledning FNs høynivåuke. Onsdag står antibiotikaresistens på programmet. Her spaserer hun sammen med utenriksminister Børge Brende til FN-bygningen. FOTO: PONTUS HÖÖK / NTB SCANPIX

Solberg maner til felles innsats mot antibiotikaresistens

